

نگاهی به کارنامه اسلام کریماف

پارلمان ازبکستان در سال ۱۹۹۰ وی را به عنوان رهبر (رئیس‌جمهوری) کشور برگزید. او در سال ۱۹۹۱ در نخستین انتخابات ریاست جمهوری پس از کسب استقلال از اتحاد جماهیر شوروی به طور رسمی رئیس‌جمهوری ازبکستان شد. فعلا ن حقوق بشر او را به موارد متعدد و گسترده نقض حقوق بشر متهم کرده‌اند.

به گزارش آران نیوز: اسلام کریماف که به هنگام مرگش ۷۸ سال داشت، مدت‌ها قبل از فروپاشی اتحاد شوروی در سال ۱۹۸۹ به عنوان دبیر اول حزب کمونیست ازبکستان زمام امور در این کشور پرجمعیت آسیای میانه را در دست گرفته بود و عملاً کنترل این کشور را در دست داشت.

به گزارش شبکه خبری بی‌بی‌سی، برخی ناظران می‌گویند، کریماف با تلاش برای سیاست خارجی مستقل گاهی به غرب نزدیک می‌شد و گاه به روسیه. به گفته منتقدان او با سرکوب مخالفین سیاسی خود یا آنها را مجبور به ترک کشور می‌کرد یا با اتهامات بحث‌برانگیز آن‌ها را به زندان می‌انداخت.

بر اساس گزارش‌ها، دولت تحت نظارت وی نیز در توسعه پایدار کشور نیز اقدام مهمی به عمل نیاورد. بر اساس همین گزارش‌ها در طول دوران زمامداری کریماف بسیاری از کارخانه‌های بزرگ و فعال زمان شوروی از کار باز ماندند و در سال‌های اخیر ارائه برق و گاز به مردم با مشکلات عدیده‌ای روبرو شده بود. این در حالی است که ازبکستان با منابع سرشار طبیعی در میان پنج کشور تولیدکننده پنبه جهان است و نفت و گاز نیز صادر می‌کند. ازبکستان از لحاظ ذخایر کشف شده طلا و استخراج آن در بین پنج کشور اول دنیا است.

تکنوکرات شوروی

اسلام کریماف که سال ۱۹۳۸ در سمرقند به دنیا آمد، مهندس مکانیک بود. او در سال ۱۹۶۰ از دانشگاه پلی‌تکنیک آسیای میانه در تاشکند فارغ‌التحصیل شد و پس از شش سال به عنوان مهندس هوافضا در کارخانه هواپیماسازی تاشکند مشغول به کار شد. در سال ۱۹۶۶ وی در کمیته برنامه‌ریزی جمهوری ازبکستان مشغول فعالیت می‌شود و یک سال بعد در رشته اقتصاد دومین مدرک تحصیلات عالی خود را دریافت می‌کند. در این نهاد کریماف به مقام معاونت می‌رسد و در سال ۱۹۸۳ وزیر دارایی ازبکستان می‌شود.

در سال ۱۹۸۶ او رئیس کمیته برنامه‌ریزی جمهوری ازبکستان شد و تنها پس از چند ماه دبیر حزب کمونیست در استان "قشقه دریای" این جمهوری می‌شود.

سال ۱۹۸۹ رفیق نشانف، دبیر وقت حزب کمونیست ازبکستان به مقام رئیس شورای ملیت‌های شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی می‌رسد و کریماف جانشین او در ازبکستان می‌شود.

۲۴ مارس ۱۹۹۰ اجلاس شورای عالی ازبکستان کریماف را رهبر (رئیس‌جمهور) انتخاب کرد؛ یعنی تنها ۹ روز پس از آن که میخائیل گورباچف رئیس‌جمهوری اتحاد جماهیر شوروی سابق شد.

او سال ۱۹۹۱ در نخستین انتخابات ریاست جمهوری پس از کسب استقلال از اتحاد جماهیر شوروی، به طور رسمی رئیس جمهوری ازبکستان شد و از آن زمان به بعد تا هنگام مرگش این عنوان را حفظ کرد.

حقوق بشر

اسلام کریماف برای سرکوب تظاهرات اندیجان مورد انتقاد قرار گرفت. سازمان گزارشگران بدون مرز او را هم‌ردیف رابرت موگابه، رئیس‌جمهوری زیمبابوه و کیم جونگ اون، رهبر کره شمالی قرار داده است.

گرچه سانسور به طور رسمی در این کشور وجود داشت اما با توسعه اینترنت مسدود کردن سایت‌های خبری و شبکه‌های اجتماعی در این کشور آغاز شد و بسیاری از سایت‌های مخالف، مسدود شدند.

فعالان حقوق بشر همچنین نظام ازبکستان را به «شکنجه و رفتار غیرانسانی با بازداشت‌شدگان و زندانیان» متهم کرده‌اند. یکی از جدی‌ترین موارد از این نوع در طول حکمرانی کریماف سرکوب تظاهرات در شهر اندیجان در ۱۳ مه ۲۰۰۵ بود. در جریان این اعتراضات نیروهای دولتی به سوی مردم تیراندازی کردند که بر اساس آمار رسمی ۱۸۷ تن کشته شدند.

رئیس‌جمهوری ازبکستان در آن زمان گفت تظاهرکنندگان قصد شورش داشتند و تاکید کرد که "کسی دستور گشودن آتش را نداده است." او غرب و رسانه‌های عمده را به کمک در آماده ساختن این شورش، متهم کرد. در عرض چند ماه پس از قتل‌عام اندیجان در ازبکستان ده‌ها نفر از کارکنان سازمان‌های بین‌المللی از این کشور اخراج شدند.

سیاست خارجی

در سیاست خارجی، اسلام کریماف تلاش کرد تا دستان خود را باز نگه دارد تا به گفته ناظران بتواند حداکثر سود را از این نوع سیاست به دست بیاورد.

ازبکستان سال ۱۹۹۴ عضو سازمان پیمان امنیت جمعی، سازمان زیر نظر روسیه شد اما سال ۱۹۹۹ آن را ترک کرد.

سال ۲۰۰۱ ازبکستان وارد سازمان همکاری‌های شانگهای شد و در همان سال از عملیات ناتو در افغانستان حمایت کرد و به

ایالات متحده آمریکا اجازه داد در خاکش پایگاهی برای انتقال تدارکات مورد نیاز این عملیات مستقر کند. پس از آن که غرب خواستار تحقیق کامل و واقع‌بینانه حوادث اندیجان شد، کریم‌اف نزدیکی با روسیه را در پیش گرفت و شامل آن دسته از سازمان‌های بین‌المللی شد که در آن روسیه حرف اول را می‌زند؛ اما با این وجود در سال ۲۰۰۸ عضویت خود در سازمان همکاری‌های اقتصادی اورآسیا و در سال ۲۰۱۲ در سازمان پیمان امنیت جمعی را به حال تعلیق درآورد. به گفته ناظران علیرغم این مواضع ازبکستان و تلاشش برای تغییر موضع، این خط‌مشی سیاسی امتیاز خاصی را برای ازبکستان به ارمغان نیاورده است. بنا به ارزیابی کارشناسان اسلام کریم‌اف که برای رهبری در آسیای میانه با نورسلطان نظربایف، رئیس جمهوری قزاقستان رقابت می‌کرد در حالی در گذشته است که وضعیت اقتصاد ازبکستان در بدترین شرایط خود قرار دارد.

ایسنا